

Arbejds miljø brevkassen

Når der sprittes

Af Vivian Plesner

En kollega har skrevet til brevkassen, da hun har fået besked på fremover at bruge håndsprit, når hun går ind i produktionsområdet på sin arbejdsplads. Denne forholdsregel gælder uanset, om man skal udføre produktion eller ej. Tidligere har kollegaen altid valgt håndvask for at undgå hudkontakt med den høje koncentration af organiske opløsningsmidler, der er i produkterne. Hun har nu stillet brevkassen nogle spørgsmål om emnet.

Efter rundtur på nettet, og behagelige samtaler med Astma-Allergi Danmark og PLUM er jeg kommet frem til nedenstående:

Er der signifikant forskel på forbedret hygiejne ved brug af håndsprit i forhold til brug af grundig håndvask?

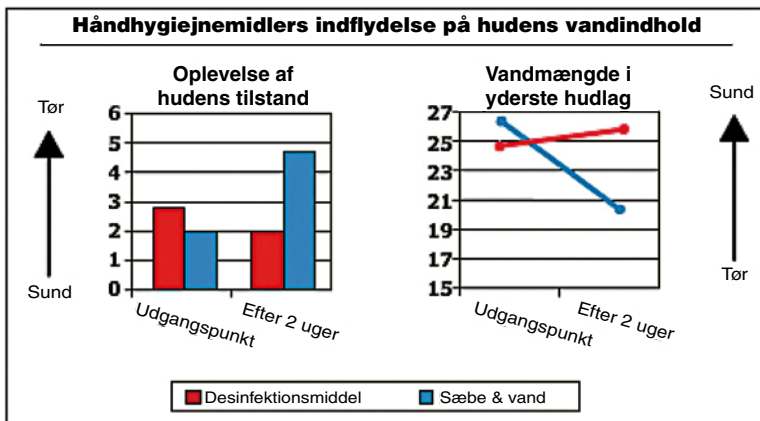
Virkemekanismen ved håndvask og hånddesinfektion er forskellig. Ved håndvask fjerner du fysisk urenheder fra hænderne – ved desinfek-

tion slår du mikroorganismene ihjel. Håndsprit skal kun anvendes på synligt rene hænder, hvorfor forudgående håndvask kan være nødvendig. Indførelse af brugen af håndsprit viser sig ofte at være forbundet med forbedret hygiejne. Dette af flere årsager, en af dem kan være, at udførsel af hånddesinfektion tager kortere tid (20-30 sek.) sammenlignet med håndvask (omkring 60 sek.), og man behøver ikke at være i nærheden af en håndvask. Derudover er hyppig hånddesinfektion mere skånsom ved hænderne end hyppig håndvask. Undersøgelser har vist, at der generelt er færre bakterier på hænderne efter hånddesinfektion sammenlignet med håndvask, så hånddesinfektion er også mere effektiv.

Er der foretaget undersøgelser af de sundhedsskadelige effekter af håndsprit, som for eksempel øget forekomst af eksem og hudallergi ved brug af håndsprit?

Arbejds miljø brevkassen

Redaktionen består af brevkasseredaktørerne Jørgen Stage Johansen og Vivian Plesner samt faglig sekretær Jens Klingenberg Rasmussen. Alle medlemmer er velkomne til at indsende spørgsmål eller foreslå emner til uddybelse i LABORANTEN. Skriv til miljoebrevkassen@dl-f.dk. Arbejds miljø brevkassen svarer altid direkte tilbage til medlemmet, og efter aftale med medlemmet bruges emnet muligvis til artikler i LABORANTEN. Spørgeren er anonym i LABORANTEN.

Kilde: Boyce, 2000

© Statens Serum Institut

Brugere af desinficerende håndsprit angiver efter to uger at huden bliver mere tør ved brug af sæbe og vand. Brug af sæbe og vand reducerer – i modsætning til håndsprit – vandindholdet i hudens yderste hudlag.

Som nævnt ovenfor er hyppig hånddesinfektion mere skånsom ved hænderne end hyppig håndvask med vand og sæbe. Så hvis man vil skåne sine hænder uden at gå på kompromis med håndhygiejnen er det en god ide at skifte håndvask ud med hånddesinfektion.

Ifølge Statens Serum Institut (SSI) er allergi overfor alkoholbaserede hånddesinfektionsprodukter kun sjældent beskrevet. (B)

Alkoholbaserede desinfektionsprodukter er normalt ikke tilsat konservering. Anne Louise

Damgaard fra PLUM lover, at ingen af deres hånddesinfektionsprodukter indeholder konserveringsmidler.

Må man bruge håndsprit ved graviditet?

Ethanol er det anbefalede middel til hånddesinfektion i Danmark. Det er valgt, fordi det, selv ved gentagen brug i relevante koncentrationer, ikke kan påvises i blodet. Der er derfor ikke grund til at mistænke sprit for at have alvorlige bivirkninger ved normal anvendelse til hånddesinfektion. Risikoen for organskader, fosterskader og

kræftsygdomme ved påvirkning af ethanol er udelukkende relevant i forhold til indtagelse af alkoholiske drikke.

Ovenstående er med reference til Statens Serum Institut, og der bliver henvist til netop SSI, som har lavet tema omkring håndhygiejne. (C)

Alkoholbaseret hånddesinfektion som alternativ til håndvask (D)

De refererede undersøgelser peger på, at alkoholbaseret hånddesinfektion med en alkoholopløsning, bestående af én eller flere kortkædede alifatiske alkoholer (f.eks. ethanol, propanol, isopropanol), er en både hudvenlig og effektiv hygiejneprocedure. Alkoholbaseret hånddesinfektion er lige så antimikrobielt effektivt som håndvask med desinficerende sæbe og mere effektivt end håndvask med almindelig sæbe. Samtidig viser undersøgelserne, at alkoholbaseret hånddesinfektion er mindre belastende for huden end normal håndvask og håndvask med desinficerende sæbe.

Hånddesinfektionsmidler, der indeholder blødgørende stoffer, bliver af brugerne vurderet som de bedste. Derudover bør hånddesinfektionsmidlet ikke indeholde andre tilsætningsstoffer, f.eks. parfume eller andre desinficerende midler, såsom klorhexidin, da det vil give en unødvendig allergirisiko.

Forebyggelse

Selvom alkoholopløsninger, når det bliver anvendt korrekt, dvs. når alkoholen fordamper fra huden uden aftørring, ikke fjerner hudbarrierens lipider, vil hudbarrieren blive påvirket, således at jo dårligere hudbarrierens tilstand er, jo mere kan alkoholbaseret hånddesinfektion virke udtørrende og beskadigende på hudbarrieren.

Det er derfor også i denne sammenhæng nødvendigt at anvende en fed creme for at beskytte huden og fremme helingen af irriteret hud. Heldigvis nedsætter hudplejemidler ikke hånddesinfektionens effekt.

Ved at udvælge og anvende hudpleje- og hudrengøringsmidler med omtanke, kan hudsygdomsrisikoen optimeres og omfanget af hudproblemer på arbejdspladsen begrænses.

Jævnlig anvendelse af en effektiv hudplejcreme fremmer hudens genopbygning og medvirker til at holde huden sund, smidig og mere modstandsdygtig.

Så rens af – creme ind.

LÆS MERE

- A Der findes meget litteratur omkring håndhygiejne og infektioner – et forslag i denne sammenhæng er: Kac et al. Microbiological evaluation of two hand hygiene procedures achieved by healthcare workers during routine patient care: a randomized study. *J Hosp Infect* 2005; 60:32-9.
- B En anden relevant artikel er: Boyce et al. Skin irritation and dryness associated with two hand-hygiene regimens: soap-and-water hand washing versus hand antisepsis with an alcohol hand gel. *Infect Control Hosp Epidemiol* 2000;21:442-8
- C Værd at vide om håndhygiejne: http://www.ssi.moch.dk/goto.php?target=pg_720
- D Rapport om Håndvask og hånddesinfektion: <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/upload/hudrapport/html/chapter07.htm>
- E Fakta om hud: <http://www.plum.dk/p7.asp>
- F Vejledningen om "Eksem og hudallergi" på I-BAR.dk.